

William Scharling.

22. September 1837 — 29. April 1911.

Da William Scharling i 1869 blev valgt til Professor i Nationaløkonomi ved Københavns Universitet, mente mange, at hans Konkurrent, Falbe Hansen, burde være foretrukket. Dette kan være forstaaeligt, men Scharlings Afhandling »Pengeens synkende Værdi, belyst ved danske Aktstykker«, var i hvert Fald et Arbejde, der ved Stoffets Mængde og Ordning har gjort Nytte langt ned i Aarene, og der til den Grad vidnede om sin Forfatters solide Kundskaber og fremragende Arbejdsevne, at man ingenlunde tør svare for, vi nu til Dags kan skaffe et ligesaa godt Adgangsdiplom til den nationaløkonomiske Professur. Scharling var dengang juridisk Kandidat, havde i 1862 faaet Universitetets Guldmedalje for en statsvidenskabelig Afhandling, havde allerede Aaret efter deltaget i Konkurrencen om en Professorpost i Nationaløkonomi og havde gjort videre økonomiske Studier paa en større Udenlandsrejse i Midten af 60'erne. Han var vel bevandret i den økonomiske Litteratur, som paa hin Tid ganske beherskedes af den »klassiske« Nationaløkonomi, men han var ikke fri for enkelte kætterske Anstrøg, List eksisterede for ham, og Bastiat var ikke Videnskabens sidste Ord;

William Scharling.

22. September 1837 — 29. April 1911.

Da William Scharling i 1869 blev valgt til Professor i Nationaløkonomi ved Københavns Universitet, mente mange, at hans Konkurrent, Falbe Hansen, burde være foretrukket. Dette kan være forstaaeligt, men Scharlings Afhandling »Pengeens synkende Værdi, belyst ved danske Aktstykker«, var i hvert Fald et Arbejde, der ved Stoffets Mængde og Ordning har gjort Nytte langt ned i Aarene, og der til den Grad vidnede om sin Forfatters solide Kundskaber og fremragende Arbejdsevne, at man ingenlunde tør svare for, vi nu til Dags kan skaffe et ligesaa godt Adgangsdiplom til den nationaløkonomiske Professur. Scharling var dengang juridisk Kandidat, havde i 1862 faaet Universitetets Guldmedalje for en statsvidenskabelig Afhandling, havde allerede Aaret efter deltaget i Konkurrencen om en Professorpost i Nationaløkonomi og havde gjort videre økonomiske Studier paa en større Udenlandsrejse i Midten af 60'erne. Han var vel bevandret i den økonomiske Litteratur, som paa hin Tid ganske beherskedes af den »klassiske« Nationaløkonomi, men han var ikke fri for enkelte kætterske Anstrøg, List eksisterede for ham, og Bastiat var ikke Videnskabens sidste Ord;

Scharling var ikke ortodoks paa samme Maade som den Mand, han blev Kollega med, N. C. Frederiksen.

Som Universitetsprofessor fik Scharling mest Betydning ved sin Forfattervirksomhed. Han havde som Lærer vanskeligt ved at faa Tag i de studerende, hans Foredrag var godt ordnet, men lidet fængslende, han krævede i for høj Grad, at Eleverne skulde »jurare in verba magistri«, næsten bogstaveligt, og han var ganske vist venlig og imødekommende overfor de unge, men der kom sjældent noget personligt Forhold i Stand imellem dem, de havde Lektierne, han var Hører.

Men Scharling som Forfatter var en anden end som »Docent«. Hans første Lærebøger var for skematiske, men allerede tidligt var der Liv og Fart i hans Afhandlinger. Var Scharling end ikke nogen videnskabelig Stifter eller Pioner i den højtstemte Betydning, som man ellers tager disse Ord i, har han dog ydet et stort og betydningsfuldt Bidrag til Fremme af dansk økonomisk Videnskab. Han lagde sit Arbejde tilrette paa den for ham hensigtsmæssigste Maade, udnyttede sine Betingelser beundringsværdigt. Han var i Besiddelse af den gennemdannede Mands Form og Beherskelse af Sproget, af medfødt praktisk Sans og naturlig Forstaaelse, af uhyre Flid, af Vilje og Evne til at sammenarbejde sine Livserfaringer med sin udbredte Læsning — til det sidste fulgte han utrætteligt med i, hvad der kom frem i hans Videnskab og laa indenfor hans Raaderum —, og alt dette tilsammen tilvejebragte en Forfatterproduktion af gode og frugtbare økonomiske Afhandlinger og Værker. De store, overvejende Partier af »Danmarks Statistik«, der skyldes hans Haand, er velskrevne og som Samlerværk og ædruelig Fremstilling af Befolknings- og Omsætningsforhold og fremfor alt af

vore Finansforhold af varig Betydning. Hans »Bankpolitik«, der ogsaa er oversat paa tysk, betragtes baade i Ind- og Udland som en meget indsigtsfuld Haandbog. Hans Værker om »Samfundsproduktionen« og om »Handel, Værdi og Penge« er maaske noget for brede i Forhold til, hvad de yder af originalt, men er eklektisk set af stor Brugbarhed, og for hans mindre Afhandlingers Vedkommende (Detajlhandelen, Bestemmelsen af Varepriserne osv.) gælder det, at selv om man nu og da kan være uenig om Konklusionerne, er der overalt Resultater af opmærksom Iagttagelse og faglig Kundskab, som er baade lødige og værdifulde; den videnskabelige Belysning af tidligere Tiders Folketal (navnlig Afhandlingen i »Historisk Tidsskrift«) er af særlig Interesse. — Scharling var som Lærer og som Forfatter nogle for skolet og for korrekt, men saa havde han igen et saa dejlig aabent Blik for, at Spræl og Jask ikke skaber Geni, og ødelægger Talent.

Scharlings Anskuelser med Hensyn til det økonomiske og sociale Liv fremtraadte opportunistisk farvede. Oprindelig Liberalist, om end, som sagt, ikke særdeles udpræget, førtes han efterhaanden i beskyttelsesvenlig Retning, saavel i Kraft af den almindelige europæiske Strømning som af hans eget Syn paa den økonomiske Udvikling herhjemme; Protektionismen var jo ogsaa og blev stedse mere et vigtigt Programpunkt for vort Højreparti, for hvilket Scharling var en fremragende Repræsentant. Vil man tage Spørgsmaalet som et Led i en Strid mellem By og Land, Industri og Landbrug, saa var Scharling i hvert Fald ikke »Agrar«, og om end han i Begyndelsen holdt mindre strængt paa fuld Kompensation overfor Afkald paa Toldindtægter, saa

var han paa den anden Side en saa varsom Mand i Finanssager, at en større Nedgang i Forbrugsafgifter umuligt kunde have hans Sympati. Scharling, der var Medlem af Folketinget fra Midten af 70'erne til Slutningen af 90'erne, havde her rig Lejlighed til at forfægte sine økonomiske Anskuelser, og i de fem Fjerdingaar, han var Finansminister, fra April 1900 til Juli 1901, arbejdede han paa en Skatterreform, i hvilken indgik Forslag om en forhøjet Brændevinsafgift, en Omordning af Skatterne paa de faste Ejendomme og i Forbindelse hermed en delvis Indkomstkildebeskatning. En Indkomst- og Formueskat med tvungen Selvangivelse var ham af Hjertet imod.

I de sociale Spørgsmaal var han ikke Manchestermand, men ikke heller »Katedersocialist«, endsige yderligere fremskredet. Han var dog en altfor klartskuende og interesseret Mand overfor Udviklingen, som den efterhaanden foregik for hans Øjne, til ikke at skønne, at nye Tider krævede nye Former og Forholdsregler, og ubetinget stod han ingenlunde paa Arbejdsgivernes Side. Den store Lockout i 1899 var han en Modstander af.

Scharling var Borgerrepræsentant, Rigsdagsmand, Minister, Medlem af adskillige Bestyrelser og Repræsentantskaber, havde kort sagt overmaade mange Gøremaal. Men hans centrale Gerning var og blev Universitetets — her hørte han hen med Tradition og med Liv og Sjæl —, og Studiet af Nationaløkonomien og økonomiske Foreteelser optog ham ustandset i halvtredsindstyve Aar af hans Liv. I 1872 var han en af Nationaløkonomisk Forenings Stiftere og var, indtil han blev Minister, Medlem af Bestyrelsen (en Tid Formand) og Medudgiver af nærværende Tidsskrift. Her har

han skrevet mangfoldige af sine Afhandlinger, ogsaa forberedt meget, der senere indgik i hans større Værker, og i Nationaløkonomisk Forenings Møder og Diskussioner deltog han med helt ungdommelig Lyst og Iver lige til det sidste. Men han mødte ogsaa af Hensynsfuldhed og af Pligt. Et mere pligttro Menneske skulde man lede længe om.

Alt Liv er jo Strid, og alt det, der betinger Menneskers forskellige Syn, vil bringe Mænd mod Mænd, især naar Forholdene har givet dem fremskudt offentlig Dont. Men overfor Scharling fik ingen Strid nogen personlig tilspidset Karakter. Dertil var han for human i flertydig Bemærkning af Ordet. Han var »kommet af Godtfolk«, havde Sans for Livets lyse Sider og for dets Finhed, for Kunst og Natur, for Mennesker ogsaa af andet Snit end han selv. Han var ingen Himmelformer, og han var vist for hygget og hæget fra Vugge til Grav til at have noget stærkt opladt Sind for den Verden, der er tagløs. Men som han var, holdt man af ham, desmere jo mere Aarene gik, denne utrættede Arbejder, gode Borger, hjemlige Natur, der elskede sit eget Hjem og saa' med uskrømtet Sympati paa ethvert godt Hjem, hvor han færdedes som Gæst, og hvis Ve og Vel hæn gennem Aarene havde fulgt. Med dybt Vemod har de, som i Aar og Aarsnese har kendt ham, erfaret, at nu er ogsaa han gaaet bort, og i den Kreds, som Nationaløkonomisk Tidsskrift henvender sig til, vil han af alle savnes som en af de Veteraner, hvis rige Livserfaring og kloge og forstandige Tanke nu ikke mere skal give sig Udtryk iblandt os.

Marcus Rubin.